

ВСЕСВІТ

№ 0176

1934

ЦЕНТРАЛЬНА НАУКОВА
БІБЛІОТЕКА

№ 3

З М І С Т

Оповідання:

- Індіян . . . . . **Волод. Гжиць-
кий**
Ярчук . . . . . **О. Стороженко**

Нариси:

- Мозок і серце
німецького про-
летаріату . **Павло Кельвер**
Краматорський
металургічний
завод . **Г. Раппеорт**
Театр ім. Франка **Вега**
Подорож Момо-
саро, Ісумбосі
та горобця з
підрізаним язи-
ком . **В. Вікторов**
Ювілей лікаря
—супільника **І. В.**
Кооператори —
гумореска . **С. Чмельов**
Вірші:
Сонет . . . . . **О. Бойко**

№ 3
20-го січня
1929 року

ВСЕСВІТ

ХАРКІВ,
вулиця Карла
Лібкнехта № 1.

Фундатор В. БЛАКИТНИЙ

ПАМ'ЯТНИК КАРЛОВІ ЛІБКНЕХТОВІ ТА РОЗІ ЛЮКСЕМБУРГ

„Рис. фото“

В Берліні виведено монумента всім німецьким революціонерам, що загинули в боротьбі за комуни. В центрі — могила Карла Лібкнехта і Розі Люксембург. Монумент цей має назву „Пам'ятник Комуни“

Гимчасовий мавзолей

Тедіаде

Оповідання Володимира Гжицького

Пан Антоні Смялек, підпиракчись дубовою суковатою палицею, ішов лісною просікою на spacer. Що кілька кроків йому доводилось обминати широкі калюжі, що повиростали тут і там після недавньої зливи. Вода в калюжах була чиста, прозора до дна, у ній відбивались шматки блакитного неба в рамках жовто-зеленого листя ясенів, грабів і жалібних беріз. По воді бігали невагмовні довгоногі водяні павуки, ряблячи чисте дзеркало води. В кущах десь пищала запізнена пташка, а поза цим панувала осіння тиша, яку нарушало тільки шльопання ніг пана Смялека. Ішов він поволі, втягаючи в широкі груди повітря лісу, що пахло мокрою корою дерев, листям і грибами.

Пан Антоні був у доброму гуморі. Доля всміхнулася йому на старість і як видно обіщувала ще довго всміхатись.

Колишній дрібний шляхтич, пропивши і прогулявши заводу весь свій невеличкий маєток, непризвичаєний до праці, опинився цілком у безвихідному становищі. Він зрозумів на рещті, що людина може не мати за що пообідати, може не мати чого закурити. Це відкриття не було для нього дуже приємне, але в біді людина стає винахідлива, і пан Смялек винайшов, правда не шукаючи довго, що є ще на світі одна інституція, яка за невелику і цілком мізерну роботу дає змогу прожити й одягтись. Це—військо. І пан Антоні вступив до війська. Почалось давнє життя, в звуженому трохи масштабі, але по-

дібне до давнього і пан Смялек у війську так і посивів. Не думав він уже покидати його, відмовившись від приємності утворити власну сім'ю, про яку, будучи молодший, подумав у рідкі хвилини тверезості.

Але тут то прийшла усмішка долі.

Випадково відшукав він свою далеку кузину, що вийшла нещодавно заміж за хорого, здегенерованого графа і випросила у неї посаду управителя графського маєтку. Маєток цей складався з невеличкого до краю переобтяженого довгами фільварку і кілька сот моргів лісу.

За завдання новому управителеві було продати ліс, що викупити з довгів фільварок.

Запопавши таке негадане щастя, пан Смялек швидко ввійшов у нову роль. Він покинув військо, гамірне місто і осів у лісі в прекрасній дачі, у якій мав мешкати лісничий. Тут він перемінив тісний військовий мундир на вигідний спортивний костюм, трохи поношений, одержаний в подарунок від графа, а шаблю на суковату дубову палицю, зроблену власноручно й почав свою плідотворну роботу.

Думка до речі про сімейне щастя знов відродилась і він привіз з собою давно знайому дівчину, яку забрав з того дому, де військові, нежонаті люди шукають хвилих ласк купованої любови.

Називалась Ванда, а кликав він її пестливо Вандзік. Була вона за служницю і між ділом обдаровувала його тепер вже безплатними і тривкими пестощами.

Так за короткий час сповнилися усі мрії і пан Смялек днями й ночами славив щасливу долю. Днями приймав у себе різних факторів, купців, гендлярів, торгуючи з ними ліс, продаючи його частками на зруб, не забуваючи при кожнім новім продажі і про себе; вечорами, ж їздив звичайно до недалекого містечка, де напивався до полусмерти і вночі, ревучи на цілий ліс, повертав додому, або брав палицю і йшов на spacer.

Високий, широкоплечий, з ріденькими сивими бакенами на червоному круглому обличчі, з фарбованими вусами, закрученими вгору, з підпухлими невеличкими очима і бурякового кольору носом, він страшно не гармоніював з оточенням, з чудовою лісовою природою. Та він і не бачив її, зайнятий своїми думками.

З деякого часу до його вух почав долітати стукіт сокир, що нагадував про недавній продаж.

Пан Смялек пішов за стуком. Він знав, що там зможе зволю наговоритися з купцями, розказати про свої колишні шатки й достатки—продукт багатой фантазії.

З кожним його кроком стукіт сокир усе дужчав, уже чути було, як валялись з шумом дерева і далеко серед вечірної тиші котилась луна.

Смялек прискорив кроку. Просіка повела тепер недалеко від узлісся, вона була сухіша і пан Антоні почав розглядатись по боках. Він бачив як сідало сонце, кривавлячи коряві пні уз лісних дубів і чорну ріллю свіжозораного поля, що лежало під лісом.

Праворуч піднімався з землі туман і сизим серпанком висів серед понурих грабів.

Пан Смялек любувався заходом сонця, лісом, туманом, усьому був радий, бо у графській огнетривалій касі, що стояла з його кабінеті, лежала в окремому місці спора сумка на чорний день.

Просіка побігла знов праворуч углиб лісу, він вже хотів звертати, як раптом почув якийсь шелест і хрустіння сухих гілузок.

„Певне серни“—подумав пан Антоні, в якому прокинулась давня мисливська жилка, і ставши почав пильно вдивлятися в той бік, звідки долітав цей невиразний шелест.

На тлі червоної заграви він побачив якісь силуети, а через хвилину переконався, що це не стадо серн, а стадо дітей, що збирало полугниле ломіччя і складало в купки на мотузки, крайки і реміні.

Пан Антоні зразу перемигнувся. Куди дівся настрій? Злодії крали його ліс! У білий день!..

Пригадуючи всі військові лайки він стиснув міцніше палицю і ховаючись за дерева почав підходити до дітей. Але діти, як зграя журавлів. Вони поставили сторожа і той вже здалека побачив небезпеку. Сторож дав знак. Пан Смялек бачив, як широко розплющувались дитячі очі, він бачив, як діти, не спускаючи з нього очей, витягали спід хмизу мотузки і реміні, а потім кинувши все бігли на поле.

— Злодії! — заревів пан Антоні не своїм голосом. Забувши вмиг про своє високе становище, шпортаючись за кущі, він бігом пустився за дітьми. Він бачив, як блискають їх п'ятки, як розвиваються сорочечки, дрантивенькі дівчачі спіднички і хоп'ячі подерті штани.

Вони дратували його і він гнав, як божевільний, але чим далше біг він, тим менше надії залишалось дігнати, бо занадто швидко дівчата втікала.

— Стуй, пся крев собача! Перестріляю вас! — репетував він, вибиваючись з сил від бігу по мокрій ріллі, не бачачи в своєму запалі, що давно вже вибіг із лісу.

— Стійте! — але ніхто не слухав.

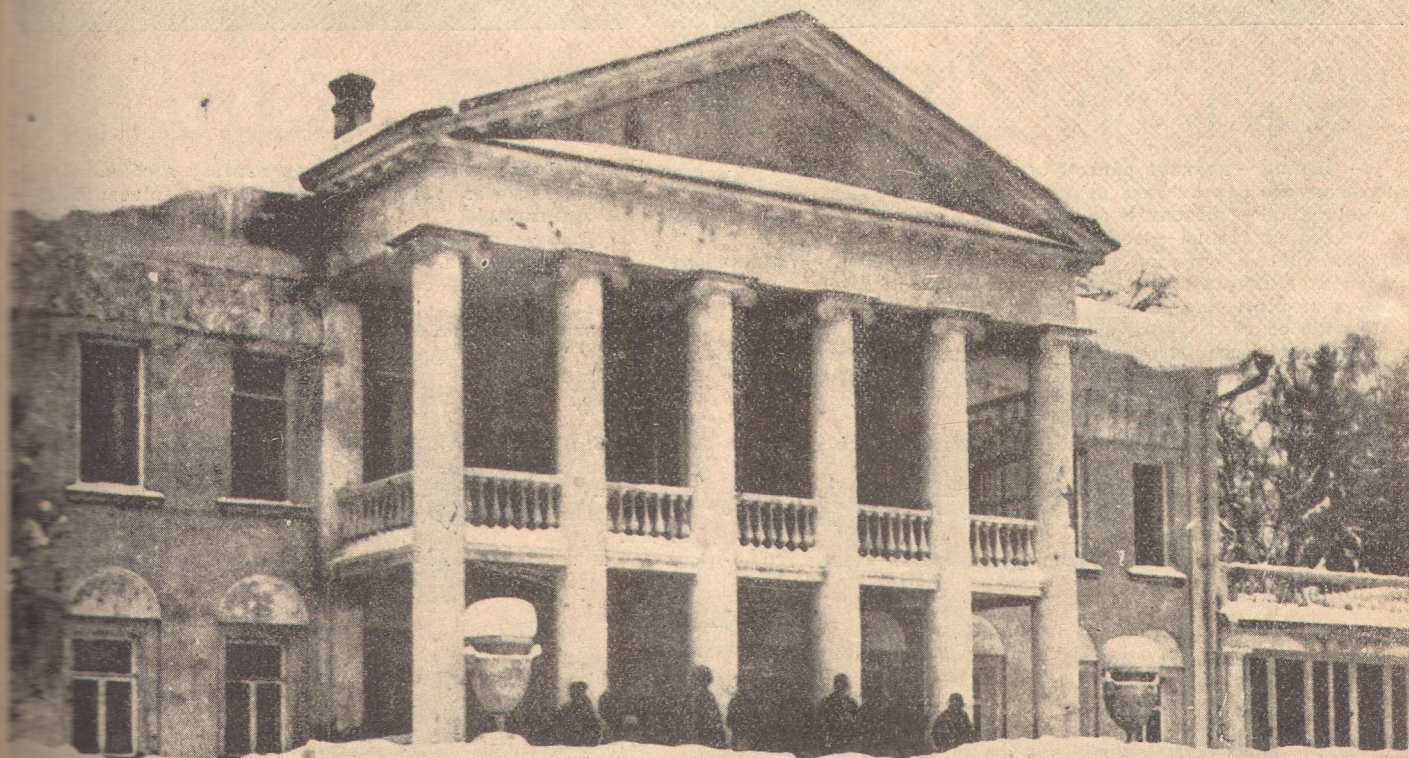
Раптом одному дівчаті розв'язалась на голові хустинка і спала додолу. Пан Антоні злорадно всміхнувся. Дівча хотіло вернутись, але оглянувшись і зустрівшись з його страшними очима не відважилось і побігло далше.

Пан Смялек добігав до хустинки. Він страшно втиснув Ноги відмовили послуху. Хочаби піднести хустинку він нагнувся, але зачіпився ногою за скибу і як довгий ростягнувся на землі.

Діти неначе на команду спинились. Вони поставали в ряд і з задоволенням дивились, як пан барахтався в болоті.

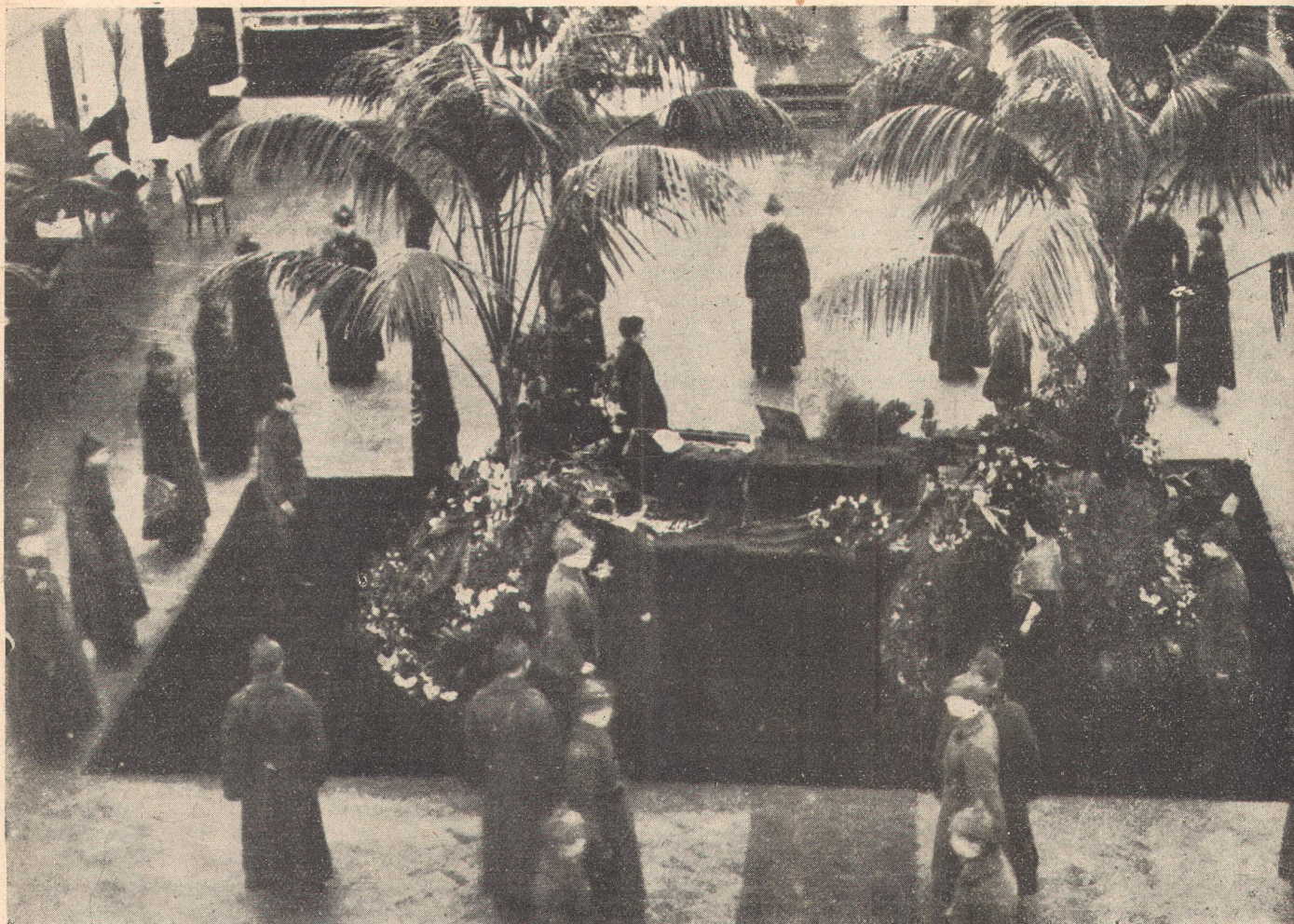
ДО 5-х РОКОВИН З ДНЯ СМЕРТИ В. І. ЛЕНІНА

фото „Ратун“

Будинок у Горках, де вмер Ілліч

В колонній залі Будинку Союзів

— Індіан! — крикнув раптом один школяр, що в його голівці склалась раптом така дивна асоціація.

— Індіан! — підхопили радісно діти.

— Індіан, індіан! — понеслось хором.

Пан Смялек з трудом піднявся з землі. Він міцно стиснув стареньку дитячу хустину і не дивлячись вже на дітей, що верещали на все горло, повернув до лісу.

Сонце сховалось, поки пан Смялек добрався до зрубу. Тут було вже тихо, сокири перестали цокотіти, вони тепер мирно лежали в мішках за плечима рубачів. Довгобороді купці сиділи на зрізаних пеньках і видавали денний заробіток дереворубам. Перед ними горіло велике вогнище.

Пан Смялек підійшов до них усміхаючись. Він рад був, що зможе біля вогню обсушити оджу.

— Як робота у панув? — спитав він замість привітання.

— Спасибі, що в пана таке в руках? — спитав рудий купець у довгій чорній одежі.

— Хуста. Здер я зі злодійки, що лис крада, — сказав він польському.

Селяне бо ком уважно розглядали панську здобич.

— Моя, — сказав тихо обдертий селянин до товариша. — Здер же з дитини.

Обдертий селянин вийшов з черги, підійшов до пана і порухав хустинку руками.

— Це моєї Гані, — сказав він, покірно скидаючи шапку. — Хай пан віддасть.

Але пан Смялек не зрозумів.

— Що он хде? — спитав він купців.

Ті пояснили.

— Моя ест! — крикнув він до дереворуба. — Нех не крадне!

Обдертий селянин глянув на пана і плюнув у бік.

— Бери гадюку, де такий взявся на нашу голову? Дарую тобі ту хустину, може тебе нею скоро на смерть накриють.

Пан Смялек весело засміявся. Він і тепер не зрозумів нічого.

— Моя ест! — сказав він і вигідно розсівся біля вогню.

1928 року.

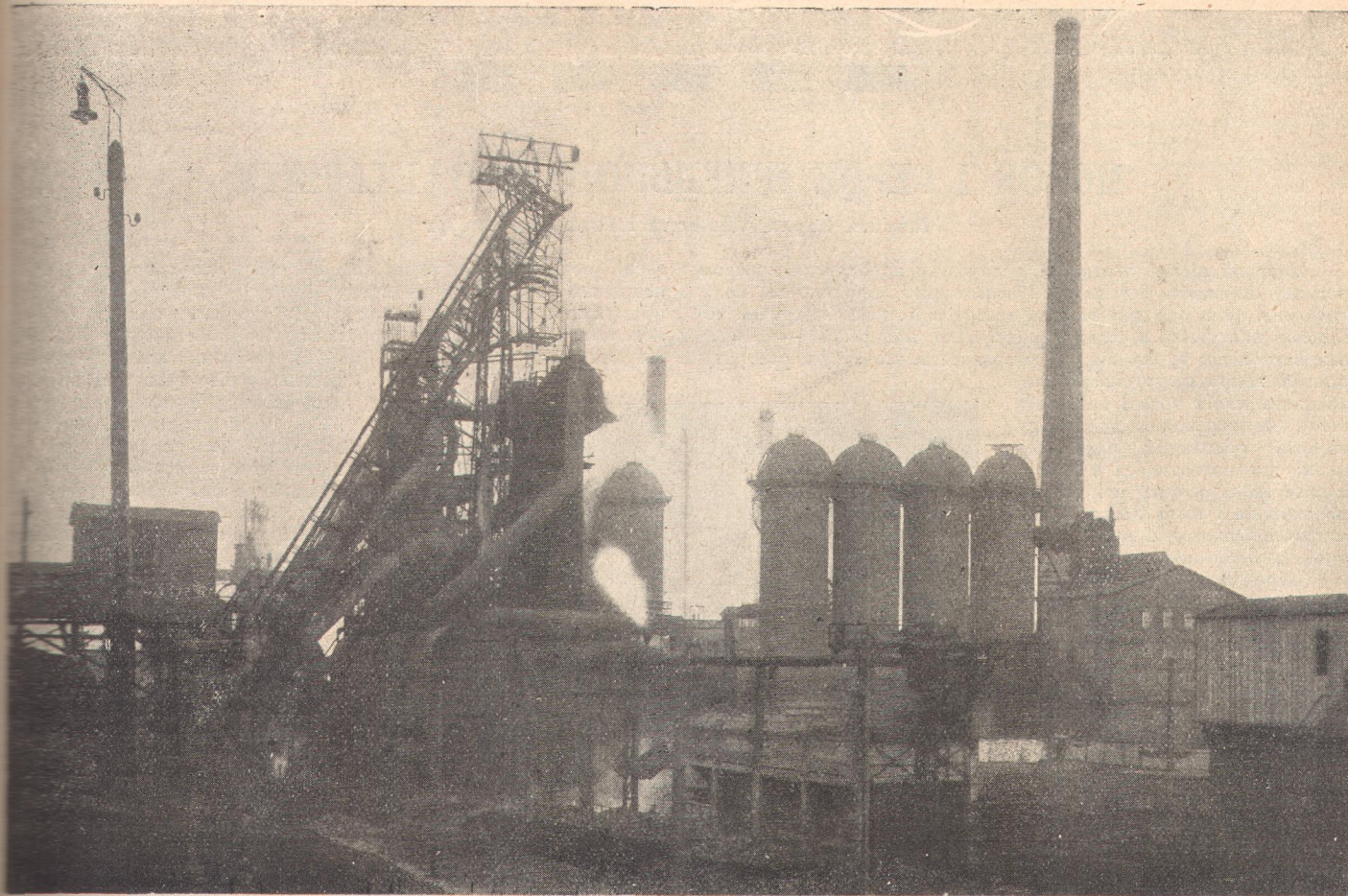
СОНЕТ

Замріяно колише хвилі лялі,
Співа пісні скеляним островам,
І тоне водами в сріблястій далі.
Вітання шле задуманим човнам.
Фіорди півдня грають блиском стали,
Півсонні снили й віддались піскам.
Там сонця золотисті списи-палі

Шлють мляву смерть занедбанім кушам.
В країні снів дрімотні хмари марять,
Нечутно плинуть у незнану мглу
І обрій синій сивизною старять,
Цілунок свіжий оддають теплу...
Край неба б'є блискача блискавиця, —
Заводів голубих вогниста криця.

О. Бойко

Нова домна—2 Bis

КРАМАТОРСЬКИЙ МЕТАЛУРГІЧНИЙ ЗАВОД

Нарис Г. Раппепорта

ОДНА з могутніх одиниць промисловості Донбасу—Краматорський металургічний завод—цього року збагатився низкою нових установок і домн, що з них домну № 2 Bis побудовано за найновішою системою німецьких домн. Особливості цієї системи полягають в тім, що вага муровання шахти опирається на окреме кільце, що підтримується 4-ма незалежними колонами, росташованими одна від одної на відстані близько 13 метр.

Завдяки цьому просторінь навколо порожни домни зовсім вільна для обслуговування. Крім того система залізної конструкції дає така, що згодом можна буде змінити шахту і горно, щоб досягти продуктивності від 550 до 600 тон на добу.

Відповідно по цій останній висоті розраховано всю систему споруджень домни, як фундамент, відносник то що.

Домну обслуговує нагрівне обладнання за системою прискоєного опалювання „П. С. С.“

Ця система побудована за проектом з СРСР. Її цінність полягає в тім, що потрібно

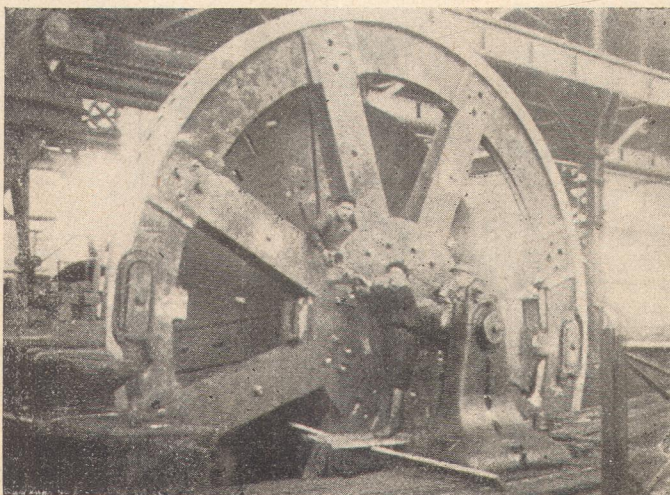
менше апаратів, через що видаток на устаткування зменшується і досягається вищого коефіцієнту корисної дії установок коштом зменшеної кількості тепла та промінювання.

Гази, що виходять з домни, очищуються в мокром газочисникові конструкції і побудови Краматорського заводу.

Газочисник цей має агрегати, що з них кожний перепускає на добу по 80 тис. куб. метр. газу. На підставі зробленого обслідування, з погляду витрати енергії, витрати води для охолодження і ступеня рафіновання газу—очищення це дає не гірші наслідки, ніж найкращі закордонні агрегати.

Повне використання газу, що перетворюється в паливний матеріал високої якості,—ще далі збільшує рентабельність нової домни.

Загалом можна сказати, що як саму домну, так і всі спорудження, що належать до неї, побудовано на радянському заводі, радянськими інженерами та робітниками і повністю з радянського матеріалу, без усякої допомоги закордону.

Маховик до котора прокатного станка. вагою в 2500 пудів

МОЗОК І СЕРЦЕ НІМЕЦЬКОГО ПРОЛЕТАРІЯТУ

Пам'яті Карла Лібкнехта і Розі Люксембург

Медовий місяць німецької республіки пройшов під знаком розколу більшості с.-д. партії і незалежних. Зрадницька політика с.-д. день одо дня ставала одвертішою, доки 28 грудня незалежні виступили з складу уряду. Але найкращий час було вже загублено; буржуазія, що стерялася за початку перевороту, почала збиратися з силами; позбавлена своїх прав і привілеїв офіцерня переходила до табору ворогів революції; салдатські маси, що поверталися з фронтів, не мали певних політичних переконань і тому легко могли стати за іграшку в руках політичних інтриганів.

Серед робітництва збільшувався розбрат. Виховані під керівництвом соціал-демократів, робітники, головним чином високо оплачувані категорії, не бачили причин відгорнутися від своїх визнаних проводарів. Широкі маси пролетарів, що ждали від революції не тільки зміни кабінету, але й ґрунтовної переміни свого становища, і в першу чергу—соціалізації таких високо розвинутих галузей промисловості, як от вугільна, металургічна, хемічна,—все уважніше прислухалися до ясної й чіткої програми Союзу Спартак. Вже 10 листопаду він закликав пролетарят до озброєної боротьби за такі вимоги:

„Роззброєння поліції й офіцерів. Озброєння робітників і тих салдат, що підтримують новий лад.

Передача всіх запасів зброї й амуніції радам.

Ради контролюють всі засоби сполучення й обнимають всі установи.

Перехід всієї влади до рад робітничих і салдатських депутатів“. Навколо останнього пакта й розпалася шалена боротьба, бо соціалісти більшості добре розуміли, що лише за парламентського ладу можна буде врятувати буржуазну республіку.

Незалежні с.-д. поданьшому додержувалися двоїстої позиції: бажаючи соціалістичної республіки вони поки що відхиляли диктатуру пролетаріату через ради й готувалися до виборів до Національних зборів.

Лібкнехт був не нависнішою фігурою для всіх тих, хто тягнув революцію назустріч. В міру того, як шейдеманівці всіми правдами й неправдами гальмували хід революції, зростала серед робітництва популярність „несамовитого Карла“.

Одразу відмовившись увійти до складу уряду, він нещадимо виявляв його зраду інтересам пролетаріату, його прямування до Національних зборів, що мали раз на завжди покласти край розмовам Спартак про соціалістичну республіку. Не зважаючи на те, що німецьку робітничу класу протягом

довгих років було виховано в дусі еволюції й реформізму, кількість прихильників Лібкнехта зростала. Демонстрації Спартакістів вже серйозно турбували уряд, бо не можна було говорити про „банди“, коли десятки тисяч робітників гучно вимагали відмови від угодовської політики, роззброєння контр-революційних елементів і передачі всієї влади радам.

Революціонери мали вірного союзника в особі народної морської дивізії, що складалася з тисячі матросів і мешкала в палацових стайнях. Дивізія являла собою показну озброєну силу і тому Оберт вирішив збутися її за всяку ціну. Провокацією матросів викликали на арешт с.-д. коменданта Берліну Велса (це було 23 грудня), а другого ранку місто здвигалося від пострілів гармат, що обстрілювали палац. Після бою, коли було вбито й тяжко поранено не тільки матросів, але й робітників, що прийшли на допомогу дивізії, матроси здалися. Генерали Леки і фон-Гофман, кого „соціалісти“ викликали „рятувати революцію від бунтівників“, здобули перемогу й подяку Еберта-Шайдемана.

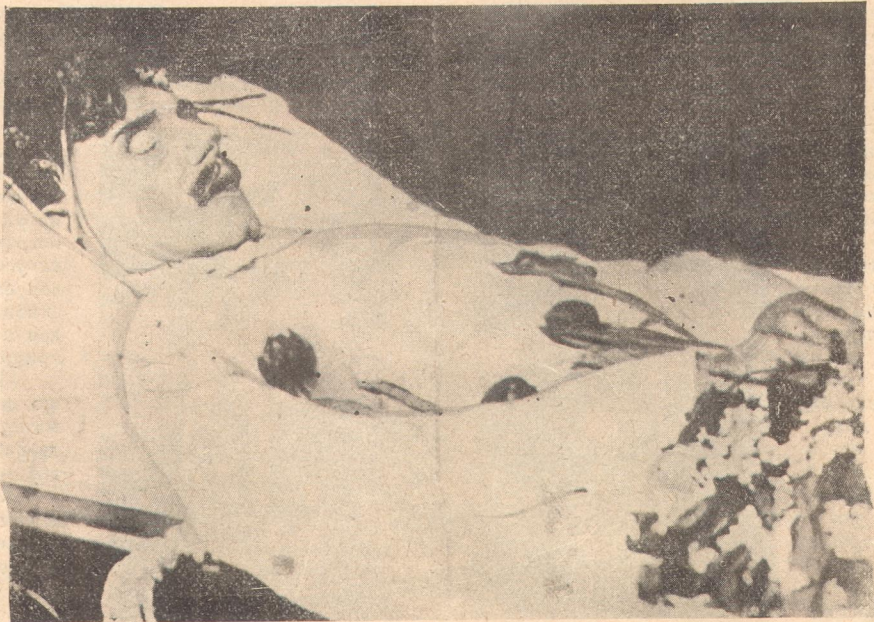
Наслідком цього нового кровопролиття було надзвичайне обурення робітництва. Навіть незалежні соціалісти, що своєю політикою хитань лише зміцнювали позиції контр-революційних елементів, мусили кінець-кінцем одверто признати, що соціалісти більшості грають на руку ворогам революції.

27 грудня в Берліні зібралася всенімецька конференція групи Спартак, де було засновано німецьку комуністичну партію. Таким чином дійсна революційна група вийшла зі складу загубленої класово ліній соціал-демократів і утворила партію, яку судилося стати проводирем робітництва в боротьбі за соціалізм.

У великій програмній промові в зазді Роза Люксембург ясно викрила політику уряду. „Які перспективи утворилися для дальшого розвитку революції? Ми, перна річ, не хочемо про

Роза Люксембург за молодих років

Карл Лібкнехт у труні

...якого напрямку набере курс соціалістичного уряду. Він втратив свій кредит у буржуазії, загубив підпору в солдатських масах, за ним стоїть лише решта робітників. Цього розгравати комедію соціалістичної політики йому не доведеться.

Не встиг закінчитися установчий з'їзд компартії, як у Берліні знов стало неспокійно. Цього разу до заколоту причинилися спроба Ебертовського уряду, скинути начальника поліцай-президіума Айхгорна. Він був крайній незалежний, прихильник спартаківцями і ясно, що мати такого „поліцмайстера“ урядів с.д. не личило.

Айхгорн категорично відмовився звільнити посаду й повідомити про вимогу уряду комітет незалежної партії. Вістка про цей похід шайдеманівців на останню цитадель лівих облетіла все місто й 5 січня з величезної демонстрації протесту, до якої закликали незалежні с.д., ц. к. комуністичної партії й революційні старости з підприємств, почалося велике повстання. Повстанці конструювали тимчасовий революційний комітет в складі Лібкнехта, Ледебура й Шольце і огласили уряд Еберта повстанням.

Слід зазначити, що спартаківці вважали озброєне повстання й боротьбу за владу за довчасні й узяли участь у революційному комітеті лише щоб не залишити маси, коли вони стихійно по-вставали проти ебертівського уряду.

У повсталого пролетаріату не було військового керівництва. Не було такого штабу рішучих проведарів, як підчас Жовтневої революції в Москві. Сам Лібкнехт, не вважаючи на його значущість, не міг охопити всіх сил, керувати всіми масами, в участі незалежних, що знову виступили, лише пошкодила повстання.

Але й за таких умов повстанці захопили де які установи й легко могли б заарештувати уряд і дійсно передати владу революційному комітету, коли б останній дав озброєним загонам вказівки, що робити. Ебертівський уряд фактично не мав опори, бо на перевоз не можна було покластися. Тому військовому міністрові Носке доручено було вибрати вірні війська поза містом і за їх допомогою придушити повстання. Носке блискуче виконав доручення. Підійшли генерала Гофмана, генерала Меркера, за ними з офіцерів, унтер-офіцерів і штурманів флоту, буржуазна гвардія з студентів—всього військом 11 січня почав наступ на Берлін, підсилений артилерійською канонадою.

Робітники не могли протистати регулярній армії й після декількох боїв здалися. Про брутальне поводження з полоненими, вбивства без суду, розстріли нема чого говорити. Знову ж почалися арешти ватажків повстання, з особливого інтересом шукали Розу Люксембург і Карла Лібкнехта, яких Носківські офіцери вважали за головних ворогів.

За два дні до цього „Червоний Рад" писала на сторінках Розі Фане:

„З Берліні все спокійно“ писала буржуазна преса, писав Еберт і Носке, твердили офіцери „переможної армії“ яких буржуазна юрба радісно вітала на вулицях Берліна.

Славу й честь німецької армії перед світовою історією здобули. Розбиті на полях Шайденгау і в Аргонах вони втратили свою репутацію, здобули перемогу над трьома революційними спартаківцями у будинку „Спартерса“.

Вісник парламентарі, скасований до незалежності прикладу, розстріляний так, як розстрілювали забросав мозками. Побиття таку перемогу, хто

стане пригадувати ганебні поразки, яких зазнали у війні з французами, англійцями й американцями?

Спартак—ось наш ворог і Берлін—ось місце, де наші офіцери можуть перемогти, „робітник“ Носке—ось генерал, що вміє здобуватися на перемогу там, де показав себе нездатним генерал Людендорф“...

Далі автор визнавав, що одною з причин поразки пролетаріату була нерішучість, половинчистість ватажків.

„Керовники були не на висоті. Але керівників можуть і мусять творити самі маси“.

Ніхто не знав, що ця стаття буде останнім твором невтомної революціонерки.

15 січня увечері Лібкнехта і Люксембург було заарештовано, а 16 газети повідомили Берлінців, що обох заарештованих роздерла роздратована юрба.

Проте, самий побіжний розслід показав, що в цьому повідомленні не було й натяку на правду. Арештованих приставили до готелю „Еден“, де містився штаб гвардейської кавалерійської дивізії ген. Гофмана, відкіля їх мали перевезти до в'язниці Моабіт.

Підчас перевозки арештованих забили й застрілили. Тіло Розі Люксембург навіть кинули в канал, де його знайшли лише за кілька місяців.

В цьому ганебному вбивстві брали участь лейтенант Фогель, фельдфебель Рунге і лейтенант Пфлуґн-Гаргунг.

Під натиском робітництва уряд призначив суд над вбивцями, причім судити їх мав той же генерал Гофман, до дивізії якого належали вбивці.

Всі обставини цього кривавого діла вимагали найтяжчого присуду і навіть слідчий—полковник дивізії Йернс вимагав для обвинувачених кари на смерть. Але суд їх виправдав і Носке затвердив присуд, бо за його словами „військові авторитети ласково підтвердили, що при повторному розслідуванні обвинуваченим не загрожує підвищення кари“.

Вирвавши Розу Люксембург з лав пролетаріату, контр-революція не тільки позбавила його великого проводиря, але й видатного теоретика-марксиста, твори якого збагатили скарбницю пролетарської думки.

В особі Карла Лібкнехта весь німецький пролетаріат утратив видатнішого оратора, одного з послідовніших революціонерів, що першим визнав зрадницьку політику с.д. й по-встав робітників по єдино-правильній путі революційної боротьби.

Безкарність вбивців вкрила ганьбою шайдеманівців і яскраво показала всьому світовому пролетаріатові, хто є дійсним льюкаем буржуазії, якою ціною с.д. купили владу.

Десять років тому від руки офіцерів загинули два кращих борці за робітничу справу.

Вони полягли на бойовому посту, коли пролетарі Берліну зазнали поразки.

За цих десять років німецькі соціал-демократи, що вже з перших днів німецької революції криво розправлялися з ватажками пролетаріату, цілком відкрили своє обличчя і доказали, що їм дорожчі інтереси буржуазії, а ніж інтереси робітничої класи.

Але згадаймо слова Розі Люксембург:

„Це побиття—одно з кількох тих історичних поразок, що є гордощами і могутністю міжнародного соціалізму.“

Тому з цього побиття роковитне близька перемога“.

Після захоплення Берліна військом Носке. На плакаті напис: „Стій! Хто піде далі, буде застрілений“

Спартаківці встановлюють кулемета підчас січневого повстання

Павло Кельвер

ЖИММОСОАРО ІСУМБОСІ ТА ГОРОБЦЯ З ПІДРІЗАНИМ ЯЗИКОМ

У КРАЇНУ РАД

Нарис В. Вікторова

Фото А. Орлов

ЧИ БАЧИЛИ ВИ справжню японську дитячу книжку? Навряд. Ми знаємо японські художні штампи — справжню ж дитячу книжку японці ревниво зберегли для себе і лише не більше як рік тому вперше потрапила вона до „Всесоюзного т-ва культурного зв'язку з закордоном“, що мало її продемонструвати „Країні Червоних Рад“.

Ініціатива культурного зв'язку з закордоном натрапила в японській пресі на жвавий відгук.

Газетні наголовки день-у-день рябіють сенсаційними повідомленнями про першу заморську мандрівку в країну Рад „Момосаро, Ісумбосі та „Горобця з підрізаним язиком“, — найпопулярніших героїв японських дитячих казок.

Японська суспільність і преса широко відгукнулися на заклики т-ва, найкращі письменники й знавці дитячої книжки взяли в цій справі палку участь і наслідком цього — експонатів надійшло більше ніж можна було сподіватися, — самих лише книжок надійшло 1450 назв.

Виставка ця, організована спільно з Т-вом культурного зв'язку з закордоном і Державною Академією художніх наук, мала великий і заслужений успіх у Москві.

Нині демонструють її в Харкові, де вона притулилася в двох скромних залах „Будинку Освіти“.

Ми не звикли до такої маси концентрованої „екзотики“, до того ж відзначеної живою сучасністю і як найглибшим культурним значінням, тому й очі розгублюються в тому морі яскраво, але тонко мальованої японської графіки.

„Нарід, що не любить дітей, мусить загинути“, — кажуть японці. На виставці все для дітей і все про дітей.

Перша група стоїть у дошкільного віку, тут сонні якраво й тонко мальованих зшитків, картонних „кіно-книжок“, що розгортаються, як складні ширми.

Різноманітні картини з побуту дітей і дорослих, з життя тварин і природи чергуються тут з традиційною японською казкою і героїчним епосом.

Але японці не обмежуються цим і дає чудову серію книжок, присвячених технічному прогресові. Дивно якось бачити тут старинного самурая поруч новітніх досягнень авіації й підводного плавання.

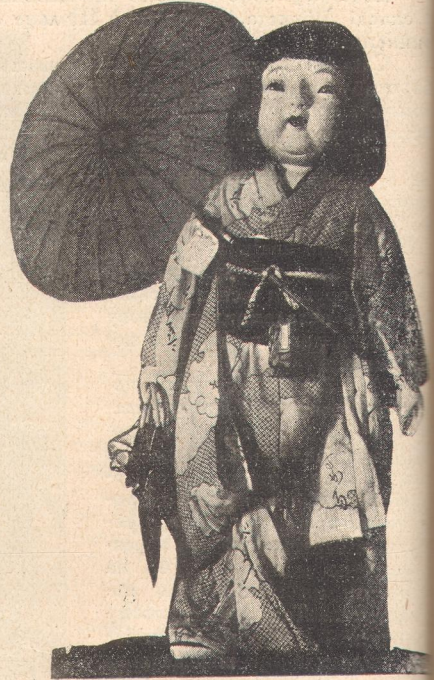
Тут таки — ціла серія книжок про армію й флоту, як доказ, що поруч високої культу-

ри дітям уже змалку прищеплюється ідея імперіалістичного мілітаризму.

В цій серії ми можемо побачити, поруч гарних видань, такий рідкий у японців лубок. Далі йде цілий пантеон казок і оповідань.

Це здебільшого чудові, високої художньої вартості видання.

З великим здивуванням ми пізнаємо в тих ілюстраціях своєрідно переломлені мотиви з Андерсена, братів Грім, Лафонтена, Езопа, Крилова, на-

Японська лялька

Обкладинка журналу для дівчаток

віть Хемніцера і Дмитрієва. Тут Дант, Шекспір, Вагнер, Лев Толстой і Метерлінк для дітей мирно лежать поруч класичної японської казки й оповідання.

Які зворушливі, несподівані контрасти! Японці люблять і цінять свою старовину, але для своїх дітей він не пожалів сил, започадував зібрав усе цінне, що дала сьогоденна думка й художня література.

Популярно-наукова література охоплює широкі ділянки астрономії, фізики, хімії, біології, техніки й дає широке поле для практичної самодіяльності дітей.

Ціла низка живих, насичених рухом радості картин репрезентує дитячий спорт.

Окреме місце займає дитяча преса. Вона перебільшена диференціація, що з японців підходить до дітей різної статі й різного віку.

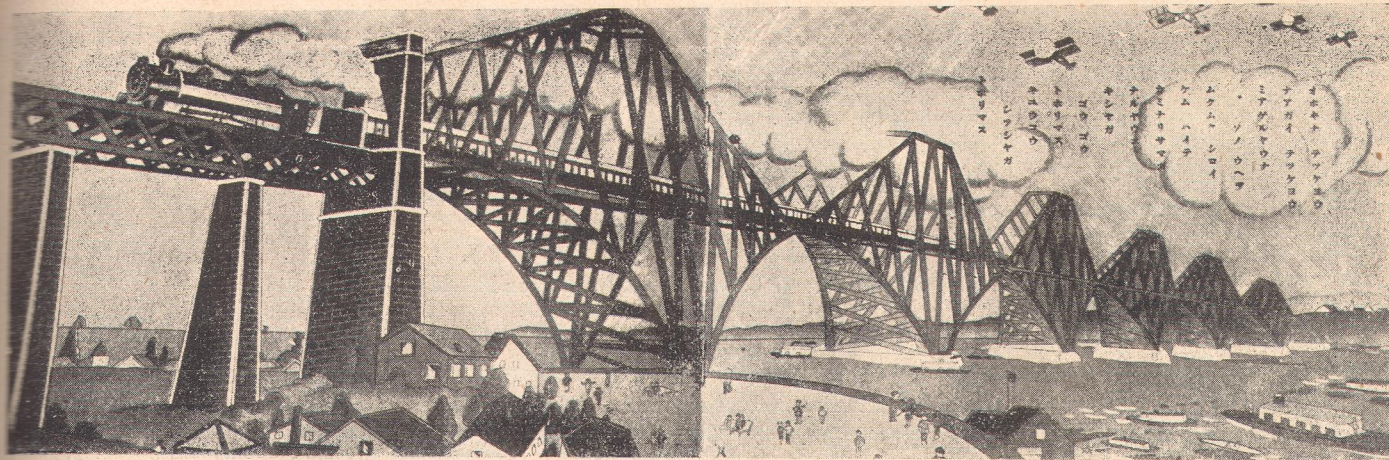
Основний поділ на журнали для хлопців і дівчат має низку дальших підподілів за віком. Так, ми бачимо журнали „Зразкова приготівка“, „Першокласник“, „Другокласник“, тощо, — для всіх ступенів школи.

Роскішно видані журнали, що живо відгукуються на всі сучасні питання й дають дуже цінний для школярів матеріал.

Дитячий театр репрезентовано кількома п'єсами на героїчні сюжети, — небагатий, нотний відділ.

Невідомо, чи це організаційна випадковість, чи справді у японців театр і музика як виховні засоби, — в насці.

Сторінка з дитячої книжки: досягнення техніки

Дуже багатий відділ підручників. В мистецтві оформлення підручника японці, мабуть, не мають собі рівних.

Вжиго всіх способів стариноі японської графіки й сучасних технічних досягнень, щоб зробити той підручник не лише потрібним, як на зміст, а й виховним з естетичного боку— як на свою форму.

Дивно лише, що поруч таких шедеврів продуманості й технічної досконалості прикро вражав сіра, покvapцeм зроблена, невизначна книжка. Якось не хочеться вірити, щоб рівну красу і продуманість своєї педагогічної лінії японцєв зважився перекрутити, видавши навмисне неохайного підручника для „хухарчиного сина“.

А в тiм не треба забувати, що Японія саме тепер переживає бурний розквіт капіталізму з усіма його характерними ознаками, отже й тут ненароком висунулося шило з мішка.

Окреме місце займають дві вітрини з цяцьками.

Діти—всюди діти. Звичайно, тут і ляльки з матово-рожевими личками і трішки визуватими, прекрасними очима, в зашнурованих шовкових кімоно, і традиційні коники, корівки, зайчики...

Але чому ото корівка так дивно якось скидається на бегемота, коник—на дракона, а зайчик, гоїно розмальований чорними фарбами, так якось жваво пригадує своїми формами морську свинку?..

Мабуть попит породжує пропозицію, і тут ми натрапляємо на первісні форми парадоксальної японської психіки, де спокійно миряться поруч широго захоплення перед гіпертрофованими формами європейської культури—наївний культ предків і первісні релігійні вірування.

В окоємій залі розміщено біля 600 дитячих рисунків.

Роботи 12—15-літніх дітей вражають своєю стиглою майстерністю. Тут і аквареля, і туш, і пастель, і тонка графіка, виконані твердо й сміливо манерою сучасного європейського мистецтва.

Сторінка з дитячої спортивної книжки: зимовий спорт

Видно несумнівно велику обдарованість японських школярів.

Виставка за весь час свого перебування в Харкові переживала велике „навантаження“. Увесь час шкільні екскурсії заповнюють яскраво оздоблені залі.

Воно, звичайно, не але і радісно стежити, як цікаво придивляються діти до того яскравого багатства культурних „заморських дивничок“.

Але інтерес виставки виходить далеко за межі обслуговування шкільних екскурсій. Тут—продумана, гнучка система виховання не молодого, а недавно лише „відмодженого“, коли можна так висловитися, народу, що вмів брати й застосовувати собі на користь усе, що має для нього вартість, з найбільших досягнень світової духовної і матеріальної культури.

Тут є над чим подумати і нашому широкому суспільству, бо тут уперше перед нами Японія з серйозною культурою без нудних хризантем.

Обкладинка нотного зшитка, де вміщено дитячі пісні

Ярчук

Оповідання О. Стороженка. Переклав А. Ш.

„Ярчук“, як і низка інших російських оповідань Стороженка, що були надруковані за назвою „Рассказы из крестьянского быта малороссиян“ в старому часописі „Северная Пчела“ за 1857-й рік, а потім вийшли у 1858-му році окремою брошурою,—лежали мертвим капіталом аж по сьогодні.

Невмирущі риси Стороженкової творчості уже не раз одзначувано—теплій колорит його ліричних рефлексій і пейзажів, майстерність у змальованні ідилічних образків патріархальної України, яскравий, хоч і без ноток громадської сатири гумор, романтичний розмах фантазії і, нарешті, багате мальовничістю, експресією українське слово.

Пізнаємо Стороженка в фантастичних темах на ґрунті народнього переказу чи легенди як напр. „Ярчук“, „Дядько і Непевний“ і інші.

Особливою рисою цих оповідань Стороженка супроти більшості українських його творів такого ж тону є реалістичне трактування народніх легенд і переказів, постійна реалістична мотивація надприродніх ніби то явищ.

А. Ш.

... На Україні ходять повір'я про собак, наділених чудесною силою, перед якою не встоїть ніяке диявольське навождення, і хто б не попався такій собаці в зуби, чи відьма, чи хоч сам чорт, задушить без милосердя. Собак цих узивають ярчуками і одріжняють від інших по особливих прикметах. Майже кожний на Україні знає сотні цікавих історій про ярчуків, а рідко хто по совісті може признатись, що лучалось їх бачити на своєму віку. От мені розповідали, що у нас на хуторі в ярчук, що уславився якоюсь небуденою пригодою; та як батько мій наказував не розказувати нам про мерців і про різні страхи, що жахають дитячу думку, то ця пригода, що стривожила мого батька і дуже зворушила увесь хутір, лишалась для мене таємницею.

Ось чому, зачувши слово ярчук, я швидко розбуркався.

За якусь хвилину я вже зібрався і прожогом вискочив у двір. Хведір ступав за мною. Біля Хоми скупилась майже уся дворня, так що я уздрів його і його ярчука тільки тоді, як вона, побачивши мене, роздалась. Біля присадкуватого чоловіка із сивим чубом стояв здоровенний чорний собака з породи овчарок; довгі патли його покривали очі; біля задніх ніг і на хвості висіли кудли, що збилися на клоччя, а на спині розсічана була пліщина, так що крізь рідку шерстину лисніла червонувата шкура. Від спеки й утоми собака вивалив язика і тяжко дихав.

Всі з якоюсь повагою дивились на ярчука, а Хома поглядав згорда навкруги, одною рукою спираючись на герлигу, а другою пестячи свого вірного товариша.

Перед собакою поставили миску з водою і принесли кілька шматків хліба. Я взяв і подав собаці, але він не став їсти і дивився на Хому.

— Їж, Кудло, коли дасть,—сказав Хома, погладивши його по спині.

Кудла схопив хліб і жадібно його проковтнув.

— Який же розумний!—озвався в гурті,—без спросу й не бере.

— Він у мене й співає, похмільнувшись проказав Хома, добуваючи за пазухи сопілку. Він заграє, а Кудла, піднявши у гору

морду і витягнувши шию, жалібно завив. Дворові собаки страшенно переполохались, наїжились і гавкали, та тільки здаля: жодна не наслідувалась підступити ближче.

— А почувли?—зневажливо усміхнувшись сказав Хома,—брешіть, хоч перервітьесь, Кудли мого не злякаєте!

— А хто ж його злякає,—мовив Фадій, старий маштап,—думка якого була на великий повазі у всієї дворні,—коли с мого чорта задавив?

— Як!—скрикнув я,—чорта задавив?

— Еге, задавив,—одвітив Фадій, боязко поглянувши на Хведора,—спитайте Хому.

— Розкажи, Хомо, серденько,—заволав я не своїм голосом.

— Розкажуй, розкажуй: загомоніла нетерпеливо дворня.

стовпилась біля Хоми, що в тисяч перший раз почав своє оповідання так:

— „Сім рік назад був у нас коровник Омелько. Знатний був чоловічага, тихий, смирний, тільки вже і лінивий з біса. Було в неділю деколи зберемося у церкву, дійдем до гострої могили, от він і ляже. Не піду, каже; далеко, а тутечко помолюсь. І вже що йому не кажи, як не панькай, не поможеться, молчить собі, мов у його повен риводи, та тільки сопє.

„Вже не знаю, чи од того, що в церкву не ходив, чи од другого чого, трапилась йому така халепка, год якої нехай бог простить і ворага,—що якось чортяка йому лотку ускочив...“

— Чорт ускочив у глотку?—скрикнув я, поглянувши швидко на слухачів; але ні в якого не забачив навіть малого сумніву, оповідання Хоми здавалось усім правдивим. Ні,—сказав я рішуче,—це брехня. Такого не буває.

— Не буває, щоб чортяка в глотку вскочив?—сказав напрома Фадій, насмішковано зиркнувши на мене.

— А звичайно, раз плюнуть, загомоніли й інші, а деякі навіть гареготали, так їм чудно і дивно здалось мов невір'я.

— Та як же він скочить?—спитав я трохи зацікавившись, бачучи, що й Хведір тої ж думки, як і інші.

ДО ПЕРЕВИБОРІВ РАД

фото „Ратан“

На київській фабриці взуття

— А дуже просто,—з певністю одвітів Фадій,—як у чоловіка щось не добре на думці, от уже чортята біля нього і блязко, а тут на лихо лучиться йому зівнути і не перехриститися, а чортяка і пудь у його горлянку, ось так.

Фадій, щоб доказати,—гикнув, як ніби що проковтнув.

— Пішов доказувати,—з досадою перебив дядько.—Договорий,—звелів він, обертаючись до Хоми.

— Ну, як усюкочив у глотку, почав Хома,—так зараз і почав мордувати Омелька. Було ні з того, ні з сього, вдарило його об землю, тай почне ламати так, що аж запаніється сердечний і посатаніє; спершу не росчовпили добре, що воно таке, тай почали лічити, возили його в Юдину до шептухи й до ліжаря в город; не помагалося, ще гірше стало: було в місяць один раз тільки нівечить його, а то так розлютувався, що став по два і по три рази мордувати, та ще так, що сердега лежить ціленинський день мов неживий. От старі люди і стали казати, щоб повезти його у Котки до знахарки; тільки що вони го неї привезли, так зараз вона і пізнала, в чому сила; дуже розумна і знающа була бабуся.

«Ні, каже, тут чоловік нічого а не вдіє: нечистий йому в утробу забрався; треба бога благати. Зачади одчитувати, харамаркали, служили молебні, акафисти, не помагає ж, гірш стає; от старі люди знов ставали совітувати повезти його у Київ і вже було зовсім зібрались, та тут побачив нечистий, що якось йому припадає до чмиги: сюди, туди, на варту, верть, добре знає, що спидів син, що в Києві йому халепа; нічого робить, узяв та одразу за давив Омелька.

Днів з п'ять після цього, уранці, під'їхав до нашої отари прикаж-Хвє... осок... рня... ісяч... танн... у на... бу... іль... еді... йдем... ляж... течи... ка... мо... ен р... го, в... руго... сале... вор... ому... тку... дко... абач... ідав... вим... ірех... ка... апро... виш... нуть... нав... див... —с... бачу... і ів...

— Як дав, одвітую, нехай бог на тім світі поминає.

— Так от за чим я до тебе забіг, знов каже Прокіп; сьогодні череду перегадали на колодажну, і в хаті, де лежить, Омелько, зосталась одна тільки Кулина; так щоб їй не так було однодій, підеш у хутір на підмогу, постерегти нічку йника, а завтра пришлю домовину, і усе що треба на поминання. Іще сонечко височенько стояло, як я, попрошавшись з течеми, потяг собі в ка... і Кудла ув'язався мною. Тоді ще не ми, що він був тільки видно вже, що не простий, бо загарчить на якого собаку, то він і гепнеться об землю, так дух притаїть, а завинуть вовки, то гавкне, зараз і дко... нуть, а на низь... місці ніколи не дає усе на могили, вим... такі гострі та ірех... як у звіряки.

Сонечко сідало, як прийшов в хутір. Кулина стояла недалеко від хати і дуже зраділа, мене побачила. Слава богу, каже, що прийшов, а мені так сумно було хотіла було казати. Дурна, кажу, ти злякалась. Як бачу?—каже, хіба не і в... що нечистий в

нім сидить; того і гляди, що вночі ще устане. Отаке, розкажуй, кажу, Омелька й живого було не скоро, підіймеш, як ляже, а вона схотіла щоб мертвий устав; коли ж, каже, не своєю силою, а нечистий його підійме. Ген, подивись лишень, який лежить, страшно і глянуть.

Війшов у хату, дивлюсь: справді Омелько, такий страшний: уся пика посиніла, голову йому якось до потилиці притягло і рот скривило, аж зуби вискалив. І мені щось сумно стало. Як зовсім смерклося, достали з покутя страсну свічку, устромили у пляшку, тай засвітили. Кулина моя дріжить мов трясця її трясє. Упоравшись, вийшли з хати, а джерей не позачинали.

Дівчина сіла собі на призьбі, а я ліг біля порога. Побалакали трошки тай замовкли і я став куняти; тільки чую—щось стукнуло у хаті, як будто хто кулаком по столу вдарив. Кудла підняв голову і загарчав. Мене як морозом окотило, а чуприна до гори полізла. Схопивсь, дивлюсь: нема Кулини; покикав—не одзивається,—кудись, бісова дівчина, помандрувала—ще страшніше стало. Однак, поміркував собі, яка ж там мара стукнула; чи не кішка, думаю; перехристивсь, та й війшов у хату. Дивлюсь: Омелько лежить як лежав, тільки права рука звадилась з грудей на стіл. Так мені сумно стало, що розказати не можна; як будто хто за комір хвата, а чуприна так до гори і піднялась; ледве вибіг з хати.

Помолився богу; трошки полегшало, от я знову ліг на порозі і Кудлу коло себе положив.

Довгенько полежав, нічого не чуті; тільки що зачав куняти, а тут раз ом як гепне щось у хаті; як застук захрускотить, аж земля застоїлася.

Я схопивсь, та з переляку і стою, як стовп, у землю вкопаний, а Кудла мій гавка, аж скавучить; глянув, аж тут, батеньки мої, кругом мене літають кажани, га-

дюки, мітли, горшки і всяка чисть, з козлиними і свинячими рилами.

Перехристився б, то може воно й поховалось би, так не підійму ж руки—стояв як неживий, а тутечки, бачу, вибіг з хати Омелько і так на мене й кинувсь а Кудла хап його за литки, як зареве Омелько, чи чортяка, так мене і приграв до себе. Не знаю вже, як мені бог поміг, що якось випручавсь та й чкурнув у степ.

Біг, біг поки в бур'ян не заплутався і не бебехнувся об землю.

Груди мені підперло, що не оддишусь і так трушусь, як мокре щеня на морозі.

Прислухаюсь—щось шамотить у бур'яні; да-лі: плиг, плиг, дивлюсь, мій Кудла, усе оглядується, причува та обертається.

Підбіг до мене, став лащитись, погладив його, бачу морда і груди мокрі у чімсь липким як смола.

Незабаром стало світати, закукурікали півні, полегчало мені, як на світ народився, устав, помолився богу, а тут розвиднюється; гляжу, аж у мене руки, а у кудли морда і груди

ДО ПЕРЕВИБОРІВ РАД

фото „Рамат“

Зібрання делегаток-татарок на Кадіївському заводі

Засідання центральної виборчої комісії в Узбекистані

у крові. Думаю, чи не поранив чортяка собаки, так ні, розібрав шерсть, ніде нема рани; що за причина, думаю, з ким же це він кусався?! Зачервоніло небо, сонечко от-от вигляне зза гори; уже мені зовсім не страшно. От я й пішов до хати; Кудла, піднявши хвіст, біжить попереду, і до мене оглядається, як би щось хотів сказати. Став підходити ближче, роздивився, аж то Омелько... А тут і Кулина йде, дивимся і очам віри не ймемо: лежить Омелько, витріщивши очі, весь в крові, а глотка як ножем перетята і ціла річка крові чорна, як дьоготь, так таки геть-геть далеченько одтекла.

— Так виходить Омелько був живий?—скрикнув я,—у мертвого ж крові не буває?

Усі зареготались.

— Не Омелько був живий, а чортяка, що в ньому сидів,—відповів Хома,—от тим то і кров у його така чорна, чортяча, а не людська. Тут лишень ми і довідались,—додав Хома, пестячи собаку,—що наш Кудла ярчук.

— Шкода!—скрикнув Терешко Воловик, хлопець, як то кажуть, трохи на цвіту прибитий,—дуже шкода, що не довідались перше, який у нас є собака, а то б вивели покійного Омелька у степ, виперли б з його якимсь побитом чортяку, тай зацькували як кривенького.—Хоч думка була і дурна, але всім припала до вподоби, лишень Фадій заперечив:—Та як же його, ік бісовій матері, випреш,—сказав він,—це тобі незайця витурити з лиману... А що й казати, славна б була штука,—тягнув він далі, усміхаючись і по його очах видно було, що він як живу бачив гонитву за чортом,—як би той... виперти... та той... ату його!

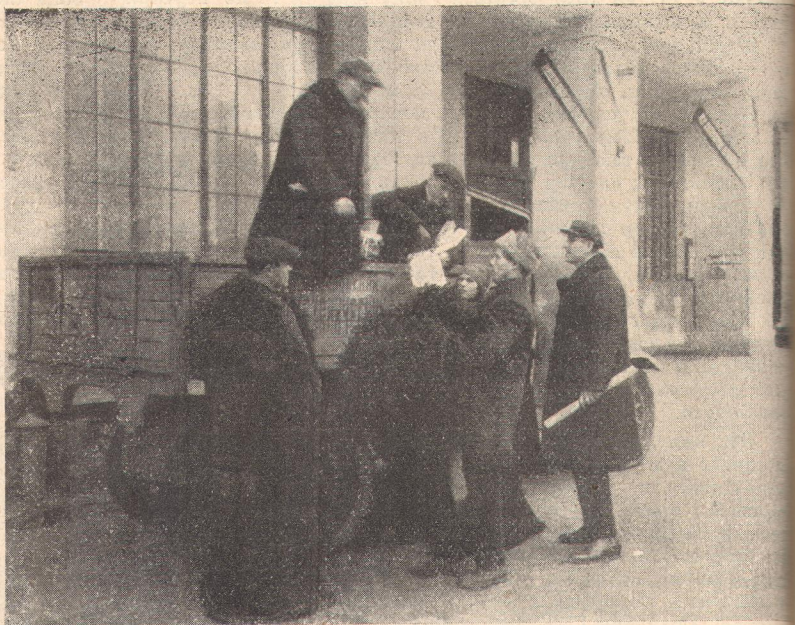
— А вже ж! Знатна штука була б,—підхопила й двірня, розходячись, і кожний у своїй пам'яті заховав ще небачену картину полювання за чортом.

Хведір підібав до своєї хати, і я провів його до воріт.

— Чи правду ж казав Хома?—спитав я Хведора.

— Щирісіньку правду,—одвітив він,—тоді і суд виїздив і різали Омелька.

— І що ж? Невже таки чортяку знайшли?

Робітники ДЕЗ'а їдуть до села на перевибори рад. Вантажать літературу

— Як же ж: лікар намотав його на патичок і заховав у банку із спиртом.

— Та ти ж його бачив?

— А вже ж, всі бачили.

— Який же він з себе?

— Як гадюка, тільки довгий предовгий, і все колінця, колінця.

Мабуть здорово пошарпав його Кудла.

„Рус-фото

Зимовий спорт на каткові „Металіст“

До Мінську приїхав з Америки відомий єврейський письменник А. Реїзен. В недалекому майбутньому А. Реїзен приїде на Україну

Приїзд нового німецького посла. До Москви приїхав недавно новий німецький посол — фон Дірксен. В понеділок 14-го січня його прийняв голова РНК СРСР тов. Ріков. На фоті — фон-Дірксена зустрічають на московському вокзалі представники радянських установ

НАСЛІДКИ РОЗИГРАШУ ЛОТЕРЕЇ РІЧНИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ „ВСЕСВІТА“

12 січня ц. р. у складі комісії з товаришів: Каркішка, Рибальчика, Ладишевського, Юнсона, Москальця й Ковальчука під головуванням Остапа Вишні було проведено розиграш лотереї річних передплатників „ВСЕСВІТА“

До розиграшу, за відомостями видавництва, належали:

Фото-апарат „WARA-PECO“ (розмір 9×12 , об'єктив ANTI-COMAR, світлосила 3,5) з приладдям та чотирьохлямповий РАДІО-АПАРАТ заводу Укрраїнрадіо з приладдям

За перевіркою номерів, що їх було призначено до розиграшу, голова комісії тов. Остап Вишня витягнув по черзі два номери.

Фото-апарат припав на № 108 — передплатник робітком Радгоспу Ворсуківщини, Талалаївка, Роменської окр.

Радіо-апарат припав на № 204 — передплатник Сільдержкредитне Т-во Добровеличківка, Першотравенськ. окр.

Передплатники, що на них випали виграші, мусять звернутися за одержанням їх до видавництва газети „ВІСТІ“, Харків, вул. К. Лібкнехта № 11

Комісії: робітники газ. „Вісті“ т.т. Коркішко, Рибальчик, Остап Вишня, Ладишевський, Юнсон, Москалець, Ковальчук

ТЕАТР ім. ФРАНКА В КИЇВІ

Стаття Вега

ЧЕТВЕРТИЙ рік існування театру в Києві почався з „Пригоди хороброго салдата Швейка“. Над цією інсценізацією роману Гашека театр багато працював. Перші вистави „Швейка“ цілком розчарували глядача: вийшло без міри довго, місцями вульгарно, а загалом нудно.

Але театр не здався, уперто працював і незабаром „Швейк“ став барвистою й досить дотепною сатирою. Цим треба завдячити головне Гнатозі Юрі, що невпинно вдосконалюючи самого Швейка, довів його до високого мистецького рівня, а постанові надав багато оригінальності й дотепності. Але й після цього „Швейк“ залишився тільки мистецьким театральним видовищем, бо відповідаючи змістом іншому (дореволюційному) часові та іншим (австрійським) підставинам, він у нас не може знайти собі будь якої великої співзвучності. Друга п'єса — нова п'єса Винниченка „Над“ спричинилась до чималого гомону.

Художньо поставлена, вона змістом своїм і спрямуванням зустріла протилежну оцінку в різних колах глядача.

В основі її лежить драма сильної жінки Над (Надії), що старша за свого чоловіка (комуніста) і тому вважає за потрібне „звільнити“ його від себе, а що він цього не хоче — вона відштовхує його, перетворившись в типову міщанку. Драматизм цієї колізії, літературна вартість і сценічність п'єси, а особливо мистецьке виконання її притягали до неї симпатії тих кіл, що з такою охотою переходять від соціальних мотивів до індивідуалістичних.

Пролетарська ж аудиторія й більшість театральної критики, навпаки, засудила цю п'єсу за ці її властивості, як п'єсу неправдиву що до змалювання радянського побуту й зокрема комуністів, як п'єсу яскраво

міщанську, опортуністичну що до спрямування, ідеологічно невитриману, навіть шкідливу, як спробу до реставрації, як крок назад, через яку Винниченко хоче просунути до нас свій дрібно-буржуазний світогляд. Так сказала на диспут робітнича молодь Києва.

З цього боку не дає чогось різного й третя постава — перекладна Лінскерова „Митька на царстві“, де автор намагається дати своє оригінальне комедійне трактування історичної теми про Дмитра-самозванця, як звичайнісінького хлопця-смерда, що випадково, мимо своєї волі опинився на троні й свідомо його покинув Шуйському.

Цю не дуже оригінальну комедію франківський театр використав повною мірою з боку сценічного й силами режисера Смірнова й Іскандера та художника Комардьонкова створив досить барвисту

ставу з сильним ухилом у бік народного фарсу.

У всіх трьох поставах Франківського театру в цьому сезоні, як і в попередніх, виразно позначається занадто велике кання, в першу чергу, сценічних прикрас, придатних до повнішого використання мистецьких сил театру, а не таких, що могли б давати масі певно соціально-психологічну зарядку, відповідну до наших сьогоднішніх завдань.

„Заколот“, новелений цього сезону, не зай

Т. Юра в ролі вахмістра — „Пригоди бравого салдата Швейка“

М. Пилипенко в ролі генерала — „Пригоди бравого салдата Швейка“

Засл. арт. Гнат Юра в ролі Швейка

Засл. арт. Гнат Юра в ролі Швейка

І. Барвінська в ролі Маринки Мішек. — „Митька на царстві“

роботі театру такогож кількісного місця, як „Швейк“, „Над“ і навіть „Митька на царстві“.

Ця перевага мистецьких шукань над соціально-ідеологічними при яскраво виявленому еклектизмі позбавлює франківський театр цієї провідної ролі, яку він міг би виконувати, як театр український і як театр з високим художнім складом.

Поруч з такими силами як Варецька, Барвінська, Борисоглібська, Гнат Юра, Ватуля та інші, в театрі є добрий мистецький молодняк, що й потребує витриманої в певному напрямі школи.

Заступивши місце „Березоля“, театру революційних

шукань і високої техніки, франківський театр мусив був прийняти й зберегти ту політичну репутацію, те громадське значіння й той мистецький рівень, що їх зажив і закріпив за українським театром „Березіль“.

Це позначалося на його роботі скоріше негативно, ніж позитивно. Важко було виступати на сцені, де довгі роки працював „Березіль“.

І як не була важка робота й відповідальність, театр ім. Франка все ж таки переміг труднощі. На третій рік існування в Києві театр завоював собі аудиторію: до нього охоче пішов масовий глядач, з яким і до цього часу театр держить тісний зв'язок.

К. Кошевський в ролі Митьки. — „Митька на царстві“

ЮВІЛЕЙ ЛІКАРЯ-СУСПІЛЬНИКА

Цими днями відбулося урочисте засідання наукової Ради Державного І-ту для удосконалення лікарів спільно з представниками науково-медичних, профсоюзних і громадських організацій Харкова та інших міст України, для вшанування д-ра О. О. Фінкельштейна з приводу його 35-ти річного ювілею.

Нарком Охорони Здоров'я т. Єфімов, вітаючи ювіляра, зазначив, що д-р Фінкельштейн був одним з лікарів, що з перших днів існування радвлдади на Україні віддав свої знання і досвід на будівництво медично-санітарної організації і переведення в життя принципів радянської медицини.

Олександр Олександрович Фінкельштейн — син популярного одеського лікаря-терапевта. В 1893 році, по закінченні медичного факультету Харківського І-ту, його було залишено ординатором при факультетській клініці внутрішніх хвороб. Здобувши солідну клінічну підготовку, О. О. Фінкельштейн в 1900 р. переходить на службу до кол. Олександрівської лікарні на посаду зав. терапевтичним відділом. Тут він прослужив 14 років.

З перших днів встановлення радвлдади на Україні Олександр Олександрович бере активну участь в організації справи охорони здоров'я трудящих. Спочатку він завідував лікув. відділом Одеського губздоров'я, а потім (в 1920 р.) Харківського. В цей час він був членом Колегії Наркомздоров'я і консультантом Військово-Санітарного Управління. Коли в 1923 р. за його найближчою участю було організовано Клінічний Інститут для удосконалення лікарів, його було призначено за директора цього інститута. На цій посаді він перебуває й нині.

За час своєї 35-ти річної діяльності О. О. Фінкельштейн багато сили віддавав громадській роботі. В Харкові немає такої громадської установи, в організації якої він не брав би безпосередньої участі. Особливо багато він попрацював над організацією в Харкові „Швидкої допомоги“ та заснованням „Ліги боротьби з туберкульозом“.

О. О. Фінкельштейн має низку наукових праць, вміщених у руських та закордонних медичних журналах.

В численних привітаннях з приводу 35-ти річного ювілею О. О. Фінкельштейна особливо підкреслювалось його великі заслуги перед суспільством як видатного громадського діяча і лікаря-гуманіста.

О. О. Фінкельштейн одержав понад 100 привітальних телеграм з усіх кінців Радянського Союзу. Привітальні листи надіслали також нарком освіти т. Скрипник, голова Харк. Округконкому т. Буценко та інші.

І. В.

Д-р О. О. Фінкельштейн

35 річчя лікарської, науково-практичної й громадської діяльності

„КООПЕРАТОРИ“

Гумореска С. Чмельова

КАМЕРА народного Суду.

На одній з лавок сидять кілька громадян і пошепки ведуть жваву розмову, в якій найчастіше фігурує слово „кооперація“.

Сядемо ж, читачу, поближче до них і послухаємо, про що говорять ці „кооператори“.

— Прямо, можна сказати, через цю саму кооперацію гинути тепер доводиться — торохтить „хатня господарка“, по самий ніс закутана теплою червоною хусткою. — Ну вийшла я на базар, скажемо. Ну підходить це, приміром, громадянин один; пропонує купити книжку ХЦРК. Навіщо, — питаю, — мені ця книжка. Поясню: кожний свідомий громадянин повинен бути в кооперації, та й ціна, говорить, просто дурниця — один квиток — чотири карбованці, два — сім п'ятьдесят. Зі знижкою, значить. Що ж, думаю, коли в Цербокоопі квиток діставати, то по-перше, як крамарям не дадуть, а по-друге — двадцять карбованців пайових жени та внески різні. А тут у доброї людини за чотири карбованці книжка без всякої мороки. Ну поторгувалась я трохи; на двох зійшлася. І вступила я, братці, в кооперацію. І що ж ви думаєте: сьогодні я це, скажемо, вступила, а на завтра вже в мене книжку відібрали та ще протокола склали. От тобі й кооперація.

— А в мене, дамочко, ось теж на кооперативному ґрунті випадок виник, — гуде хтось у кепці з перев'язаною щогою. — Тільки постраждав я, громадяно, через характер свій проклятий.

Дуже він у мене нестриманий. Заходжу це я раз у крамницю, прохаю, як раз пам'ятаю, бумажею з горошком; ну,

звичайно, прикажчик членську книжку вимагає.

— Та будь ласка, — посміхаюсь і руку до кишені.

Вихопив першу, що під руку попалась, книжечку і пред'являю.

Подивився це прикажчик, покрутив перед носом та й каже: А ваша то книжечка, вибачте за вираз, пілчищена.

От тут я й скипів. Ах ти ж, думаю, гад. Три роки цим займаюсь — ніхто а ні слова, а ти мені одразу зауваження робить. Так от же тобі.

Вихопив я з кишені другу книжку і під ніс прикажчиків. — А це, — заревів — теж підчещина? — Не встиг він і обернутися, як я йому, анахтемі, на прилавок ще три книжки вивалив. Найди, кричу, хоч одну підчищену, сучий син. Тоді хоч усі собі забирай.

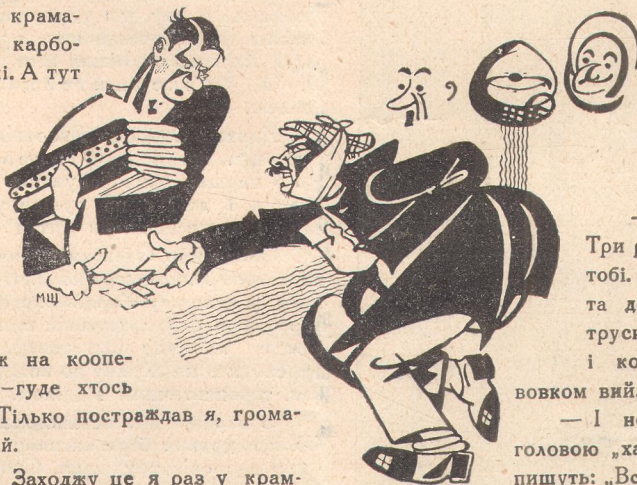
І що б ви думали. Склав прикажчик чепурненько мої книжечки та й до завідувача.

П'ять книжок на руках у покупця і всі на одно прізвище.

Знову ж таки підчистка спостерігається.

— От, думаю, як суворо зараз пішло. Три роки все з рук сходило і раптом — на тобі. Тут то мене, раба божого, під руку та до міліції. Там ще три книжки витрусили і мене, значить, під суд. О і кооперуєшся, як знавеш. Прямо ховком вий.

— І не говоріть, — співчуваючи хитнула головою „хат-господиня“. — они скрізь, чорт пишуть: „Вступайте в кооперацію“, а вступити — біди не оберешся. Ох, за гріхи наші...

ФОТО-ХИМ-ТРЕСТ

Москва, Рождественка, 5
Телеф. №№ 5-07-50, 5-64-58 и 81-17

ЛУЧШИЕ:

ФОТО

- ПЛАСТИНКИ
- БУМАГА
- ПРИНАДЛЕЖНОСТИ
- ХИМИКАЛИИ

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ
НА 1929 РІК

ВЕЛИКУ
УКРАЇНСЬКУ ГАЗЕТУ

„ВІСТІ ВУЦВК“

ТАЩОТИЖНЕВИЙ

БАГАТО
І

В наступному році в журналі буде вміщено 60 повістей та оповідань найліпших українських, руських та західно-європейських письменників, 200 нарисів на наукові, етнографічні, історичні та літературні теми, гуморески, 3.000 фото з життя України, Союзу, закордону

ЮСТРОВАНІЙ Ж

ПЕРЕДПЛАТА ПРИЙМАЄТЬСЯ
перед 1 числом кожного місяця

в Головній конторі, в Окружних
Філіях Видавництва газ. „ВІСТІ“,
по всіх поштових філіях, кіосках
Контрагентства друку

Головна контора Видавництва газети „ВІСТІ“ міститься в м. Харкові, вул. К. Лібкнехта, № 11

З 1-го січня 1929 року газета „ВІСТІ“ дає передплатникам газети „Вісті“ та журналу „Всесвіт“
„РОМАНИ Й ПОВІСТІ“

за 3 карб. 12 книжок

Кожна книжка буде мати не менш 200-х сторінок вибраних романів і повістей з української, руської і західно-європейської сучасної літератури—творів найвидатніших сучасних письменників „РОМАНИ Й ПОВІСТІ“ виходитимуть що-місяця по одній книжці і кожна міститиме закінчений твір.

Перша книга „БУР'ЯН“ А. Головка
Вартість книжки в окремій продажі 50 коп. Для передплатників газети „ВІСТІ“ або журналу „ВСЕСВІТ“ 25 коп.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ:

Газета		12 м.	6 м.	3 м.	1 м.
„ВІСТІ“	Офіційна .	18 карб.	9 карб.	4 карб. 50	1 карб. 50
	Звичайна .	12 карб.	6 карб.	3 карб.	1 карб.
Газета „ВІСТІ“ з додатком „РОМАНИ Й ПОВІСТІ“ . . .		15 карб.	7 карб. 50	3 карб. 75	1 карб. 25
Газета „ВІСТІ“ з додатком журналу „ВСЕСВІТ“		18 карб.	9 карб.	4 карб. 50	1 карб. 50
Журнал „ВСЕСВІТ“		7 карб. 20	3 карб. 80	1 карб. 80	60 коп.
Журнал „ВСЕСВІТ“ з додатк. „РОМАНИ Й ПОВІСТІ“ . . .		10—10	5—10	2—55	85 коп.

У
Р
Н
А
Л

„ВСЕСВІТ“

Цена 15 коп.

ИСКУССТВЕННЫЕ ПАЛЬМЫ

... ОТ 3-х РУБЛЕЙ ...

ВЫСЛАЮТСЯ
НАЛОЖЕННЫМ
ПЛАТЕЖОМ

Конторск. ул. (Красно-
октябрьская), № 5,
Рыбальченко

ВЫШЕЛ СПРАВОЧНИК (2-е издание)

ЗАОЧНЫХ **КРОЙКИ И ШИТЬЯ**
КУРСОВ

||| Цена 20 коп. марками |||

Москва, Тверская, 13. |||

Первое издание
распродано **10.000 экземпляров**

ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ИНСТИТУТ ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЙ ЭНДОКРИНОЛОГИИ НАРКОМЗДРАВА

Институт доводит до сведения врачей, лечебных заведений, аптекоуправлений,
:: что им приступлено к массовому производству ::

ИНСУЛИНА

Инсулин одобрен Инсулиновым Ком. Уч.-Мед. Совета НКЗ РСФСР
Стандартизован в междунар. единицах: 1 кб. см. сод. 20 межд. едн.
Инсулин выпущен в упаковке 5 кб. см. — цена 1р. 45 коп. флакон
Аптекоуправлениям при оптовом заказе на Инсулин скидка 70%

Ин-т также prepares все органотерапевтические препараты:

АДРЕНАЛИН,

АНТИТИРЕОКРИН,

ПИТУИКРИН,

ТИРЕОКРИН и проч.

БОЛЬШИНСТВО ПРЕПАРАТОВ СТАНДАРТИЗОВАНО.

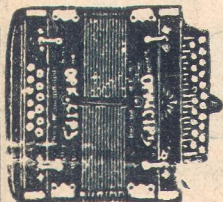
Препараты готовятся под наблюдением специалистов и имеют благоприятные отзывы клиник.

Со скидкой препараты отпускаются Аптекоуправлениям, врачам и лечебным учреждениям.

С требованиями просим обращаться:

Москва, Б. Николо-Воробьинский пер., № 10, Государственный Институт Экспериментальной Эндокринологии НКЗ, тел. 4-03-54.

Проспекты - прейскуранты высылаются бесплатно по первому требованию.

АКЦИОНЕРНОЕ
ОБЩЕСТВО

„ГАРМОНИЯ“

ГРОМАДНЫЙ ВЫБОР

ВЕНСКИЕ ГАРМОНИИ и БАЯНЫ

СТРУННЫЕ ИНСТРУМЕНТЫ, БУБНЫ И БАРАБАНЫ

а также полное оборудование великорусских оркестров

ВЫШЕЛ НОВЫЙ ПРЕЙС-КУРАНТ № 5, который высылается за две десятикопеечные почтовые марки, вложенные в конверт.

Главный склад и магазин № 1, Москва, Покровка, 38-у.